

F. Fleta Polo

**FANTASIA
CONCERTANTE 1968**

Per a viola i orquestra simfònica

Versió de l'original per a
viola solista, 4 percussionistes i 23 instruments de vent

E-540

La *Fantasia Concertante per a viola i orquestra* de Francisco Fleta Polo és una de les obres més estimades pel seu autor. No solament la protagonitza el seu instrument predilecte —la viola— sinó que està dedicada a la seva filla Isabel. L'obra es va donar a conèixer en la versió original per a viola i banda que va estrenar a Barcelona l'any 1984 amb el solista Aureli Vila, i més tard l'any 1992 amb el jove viola Francesc Gaya.

La versió per a orquestra ha requerit per part de l'autor una adaptació en profunditat per adequar-se de forma idiomàtica als instruments que ha requerit. Entre les adaptacions practicades destaca el tractament de la secció de corda: el primer faristol de cada secció actua com a solista, amb divisions a dues veus, mentre la resta de la corda fa les funcions de *ripieno*, també amb els *divisi* corresponents. Així, sovint la corda es presenta en 20 veus diferents, com en el cas de la introducció de l'obra. La resta de l'orquestra no és massa nombrosa, però suficient per permetre els jocs tímbrics que caracteritzen el llenguatge orquestral de l'autor. La llibertat en el llenguatge de Fleta es fa present des dels primers compassos: es fa difícil analitzar tonalment la seva música i sorprèn la naturalitat amb què aquesta es va desenvolupant. Fragments melòdics contrasten amb fragments més rítmics i amb tocs de bon humor pel tractament que fa dels diferents instruments (especialment dels de percussió).

L'obra, presentada en un únic moviment, respon perfectament al gènere "fantasia": un discurs lliure de l'instrument solista que, malgrat estar construït sobre un tema inicial, presenta diferents motius a mode d'improvisació. Comença amb una introducció en un *tempo* indicat com a **Religioso solenne** amb intervenció de tota l'orquestra. La viola solista apareix amb un **Allegro** i ho fa en el registre més greu de l'instrument. La dinàmica de l'obra porta cap a un fragment juganer, **Scherzando**, que desemboca en una **Fuga**. Aquesta fuga a l'estil clàssic és d'una bellesa formal notable: no solament presenta una estructura acadèmicament perfecta amb el tema presentat pel fagot, primera entrada pel clarinet, segona entrada per la viola solista i tercera entrada per la flauta, sinó que les intervencions orquestrals reforcen les diferents seccions de la fuga amb jocs tímbrics de gran bellesa. La Fuga dona pas a una nova secció **Scherzando** que deixa via lliure a l'instrument solista per mostrar una cadència lírica que aprofita tota l'extensió de la seva tessitura. L'obra arriba al punt culminant amb una intervenció rítmica de la viola en dobles cordes acompanyada per pocs instruments. A poc a poc, l'orquestra va guanyant en intensitat i efectius fins que n'és la protagonista. Quan la viola reapareix ho fa amb el tema inicial que porta al **Religioso solenne**, aquest vegada amb la solista com a protagonista. L'obra clou amb un arpegi de la viola que culmina en un La sobre agut en fortíssim que és contestat per l'orquestra amb un acord que es perd en el no-res.

David Puertas Esteve
Músic i Periodista
Gener de 2007

Francisco Fleta Polo va néixer a Barcelona el 1931 i estudià al Conservatori Superior Municipal de Música d'aquesta mateixa ciutat, centre en el qual obtingué els títols Superiors de Violí, Viola i Trompeta a més dels estudis de composició i direcció d'orquestra.

Com a intèrpret de viola ha format part de les orquestres Simfònica del Gran Teatre del Liceu de la mateixa ciutat (1961-64), i Sinfònica de RTVE de Madrid (1965-69) i a la Ciutat de Barcelona (des del 1970). Per oposició obtingué la plaça de catedràtic de Viola al Conservatori Superior de Barcelona. El seu catàleg és molt extens i consta d'obres per a diversos instruments i formacions instrumentals que han estat interpretades per diverses generacions d'alumnes en el seus estudis, obres fetes a la mida dels estudiants del seu entorn. Consta també de diverses obres per a orquestra entre les quals hi ha set simfonies; la segona i la tercera estrenades per l'Orquestra Simfònica de Barcelona (OBC) i la quarta per la Banda Municipal de la mateixa ciutat. La seva Sonata per a Viola op. 62 va ser escollida i interpretada al Congrés Internacional de Viola a l'estat d'Illinois (USA). Com a pedagog ha elaborat un complet mètode pràctic per a Viola i Violí. Gran part de la seva obra està editada per aquesta editorial (Clivis Publicacions).

La seva música és rica en contrapunt i efectes tímbrics que li donen un caire de genialitat molt singular.

Fitxa tècnica de l'obra

Obra en un moviment

Durada: 25 min.

Viola solo-1.1.1.1-1.2.2.0-Timp.2perc-Corda

Instruments i abreviacions:

Flauta – *Fl.*

Oboè – *Ob.*

Clarinet en Sib – *Cl.*

Fagot – *Fg.*

Trompa en Fa – *Corno*

Trompeta en Do I – *Trba. I*

Trompeta en Do II – *Trba. II*

Trombó I – *Trbne. I*

Trombó II – *Trbne. II*

Timbales – *Timp.*

+ Triàngle i Lira en Fa

Percussió I – *Perc. I*

Triàngle, Caixes amb i sense tirants, Caixa xinesa aguda i greu,

Plat suspès, Plats de xoc, Bombo.

Percussió II – *Perc. II*

Triàngle, Pandereta, Tam-tam, Xilòfon, Gong, Bombo

Viola solista – *Viola solo*

Corda "primo leggio" – *V.I, V.II, VIa. Vc. Cb.*

Corda "ripieno" – *Vli I, Vli II, Vle. Vclli. Cbssi.*

La *Fantasia Concertante* para viola y orquesta de Francisco Fleta Polo es una de las obras más queridas por su autor. No solamente la protagoniza su instrumento predilecto —la viola— sino que está dedicada a su hija Isabel. La obra se dio a conocer en la versión original para viola y banda que se estrenó en el año 1984 en Barcelona con el solista Aurelio Vila, y en el año 1992 con el joven viola Francesc Gaya.

La versión para orquesta ha exigido del autor una adaptación en profundidad para adecuar la forma idiomática a los instrumentos requeridos. Entre las adaptaciones practicadas destaca el tratamiento de la sección de cuerda: el primer atril de cada sección actúa como solista, con divisiones a dos voces, mientras el resto de la cuerda hace la función de *ripieno*, también con los *divisi* correspondientes. Así, a menudo la cuerda se presenta a 20 voces distintas, como se da en la introducción de la obra. El resto de la orquesta aunque no es muy numerosa, es suficiente para permitir los juegos tímbricos que caracterizan el lenguaje orquestal del autor. La libertad en el lenguaje de Fleta está presente desde los primeros compases: es difícil analizar tonalmente su música y sorprende la naturalidad con que ésta se desarrolla. Fragmentos melódicos contrastan con fragmentos de carácter rítmico y con guiños de buen humor por el tratamiento de los diferentes instrumentos, especialmente los de percusión.

La obra, presentada en un único movimiento, responde perfectamente al género “fantasía”: un discurso libre del instrumento solista que, a pesar de estar construido sobre un tema inicial, presenta diferentes motivos a modo de improvisación. Comienza con una introducción en un *tempo* indicado como **Religioso solenne** con la intervención de toda la orquesta. La viola solista aparece bajo un **Allegro** y con el registro más grave del instrumento. La dinámica de la obra nos lleva hacia un fragmento juguetón, **Scherzando**, que desemboca en una **Fuga**. Esta fuga al estilo clásico es de una belleza formal notable: no solamente presenta una estructura académicamente perfecta con el tema presentado por el fagot, primera entrada por el clarinete, segunda entrada por la viola solista i tercera entrada por la flauta, sino que las intervenciones orquestales refuerzan las diferentes secciones de la fuga con juegos tímbricos de gran belleza. La Fuga da paso a una nueva sección **Scherzando** que deja vía libre al instrumento solista para mostrar una cadencia lírica que aprovecha toda la extensión de su tesitura. La obra culmina con una intervención rítmica de la viola en dobles cuerdas acompañada por pocos instrumentos. Poco a poco la orquesta va aumentando en intensidad y en efectivos hasta su total protagonismo. Cuando la viola reaparece lo hace con el tema inicial que lleva al **Religioso solenne**, pero esta vez con la solista como protagonista. La obra concluye con un arpeggio de la viola que culmina en un La sobreaagudo en fortísimo que es contestado por la orquesta con un acorde que se pierde en la nada.

David Puertas Esteve
Músic i Periodista
Enero de 2007

Francisco Fleta Polo nació en Barcelona en 1931 y estudió en el Conservatorio Superior Municipal de Música de esta misma ciudad. Allí obtuvo los títulos Superior de Violín, Viola y Trompeta además de los estudios de Composición y Dirección de Orquesta.

Como intérprete de viola formó parte de las orquestas Sinfónica del Gran Teatro del Liceo (Barcelona 1961-64), Sinfónica de RTVE (Madrid 1965-69) i la Ciudad de Barcelona (desde 1970). Por oposición obtuvo la plaza de Catedrático de Viola en el Conservatorio Superior Municipal de Música de Barcelona. Tiene un catálogo muy extenso de obras para diversos instrumentos y formaciones instrumentales que han sido interpretadas por varias generaciones de alumnos durante sus estudios, obras hechas a la medida de los estudiantes de su entorno. Consta también de varias obras para orquesta y entre ellas siete sinfonías; las segunda y tercera fueron estrenadas por la Orquesta Sinfónica de Barcelona y la cuarta por la Banda Municipal de esta misma ciudad. Su Sonata para Viola op. 62 fue escogida e interpretada en el Congreso Internacional de Viola de Illinois (USA). Como pedagogo ha elaborado un eficaz método práctico para Viola y Violín. Gran parte de sus obras están editadas por esta editorial (Clivis Publicacions).

Su música es muy rica en contrapunto y efectos tímbricos que le dan un aire de genialidad muy singular.

Ficha técnica de la obra

Obra en un movimiento

Duración: 25 min.

Viola solo-1.1.1.1-1.2.2.0-Timp.2perc-Corda

Instrumentos i abreviaciones:

Flauta – *Fl.*

Oboe – *Ob.*

Clarinete en Sib – *Cl.*

Fagot – *Fg.*

Trompa en Fa – *Corno*

Trompeta en Do I – *Trba. I*

Trompeta en Do II – *Trba. II*

Trombón I – *Trbne. I*

Trombón II – *Trbne. II*

Timbales – *Timp.*

+ Triángulo y Lira en Fa

Percusión I – *Perc. I*

Triángulo, Caja con y sin tensores, Caja china aguda y grave,

Plato suspendido, Platos de choque, Bombo.

Percusión II – *Perc. II*

Triángulo, Pandereta, Tam-tam, Xilófono, Gong, Bombo

Viola solista – *Viola solo*

Cuerda "primo leggio" – V.I, V.II, VIa. Vc. Cb.

Cuerda "ripieno" – Vli I, Vli II, Vle. Vclli. Cbssi.

Francisco Fleta Polo's *Fantasia Concertante per a viola i orquestra* (Fantasia Concertante for Viola and Orchestra) is one of its author's favourite works. Not only does it turn around his favourite instrument – the viola – but it is also dedicated to his daughter Isabel. The piece was first released in the original viola and marching band version first played by Barcelona Municipal Band in the year 1994, with Aureli Vila as its soloist, and in 1992 with a young player Francesc Gaya.

The orchestra version has involved a thorough adjustment by the author to adapt it idiomatically to the instruments required. From among these adjustments, the use of the string section is particularly worth mentioning: the first desk of each section acts as soloist, with two-voice parts, while the other strings act as *ripieno*, also with the corresponding *divisi*. The strings are therefore often presented as 20 separate voices, as is the case of the introduction. Although the rest of the orchestra isn't particularly large, is it enough to perform the timbre games which characterise the composer's orchestral language. In Fleta's language, freedom manifests itself in the first few bars: carrying out a tonal analysis of his music becomes difficult, and the listener is surprised by the ease with which it gradually develops. Melodic fragments contrast with more rhythmic ones and with good-humoured touches provided by his use of the various instruments (especially the percussion section).

The piece, which is structured as a single movement, fits perfectly into the "fantasia" genre: a free discourse from the solo instrument which, in spite of being based on an initial theme, includes various themes by way of improvisation. It starts with an introduction involving the whole orchestra, in a tempo shown as **Religioso solenne**. The solo viola appears with an **Allegro** and does so in the instrument's lowest register. The piece's dynamic leads to a playful fragment, a **Scherzando**, itself flowing into a **Fugue**. This classic-style fugue is of remarkable formal beauty: in addition to presenting an academically perfect structure with the theme introduced by the bassoon, first entry from the clarinet, second entry from the solo viola and third entry from the flute, the orchestra's interventions reinforce the different parts of the fugue with timbre games of great beauty. The Fugue gives way to a new **Scherzando** which paves the way for the solo instrument to perform a lyrical *cadenza* taking full advantage of its tessitura. The piece climaxes with the rhythmic intervention of the viola in double stops, accompanied by few instruments. The orchestra gradually gains in intensity and numbers until it becomes the protagonist. When the viola reappears, it does so with the initial theme leading to the **Religioso solenne**, this time with the soloist playing the main part. The piece concludes with a viola arpeggio culminating in a *fortissimo* top A to which the orchestra responds with a chord which fades into nothingness.

David Puertas Esteve
Musician and Journalist
January 2007

Francisco Fleta Polo was born in 1931 in Barcelona. He attended the Barcelona Conservatory for Advanced Studies in Music where he obtained an advanced certificate in the Violin, Viola and Trumpet qualifications and trained as a Composer and Conductor.

He played the viola in the Symphonic orchestras of the Gran Teatre del Liceu, Barcelona's opera house (1961-64), RTVE, the Spanish state broadcasting company, (Madrid 1965-69) and the City of Barcelona (since 1970). He was selected for the post of Viola Professor at the Barcelona Conservatory for advanced studies in music in a national eliminatory exam. He has a very wide catalogue of works for several instruments and instrumental ensembles which have been played by several generations of students in the course of their music studies. These works were written with his students in mind. He has also composed works for orchestra including seven symphonies; the second and the third were first played in public by the Barcelona Symphonic orchestra and the fourth by the Barcelona Municipal Band. His Sonata for the Viola op.69 was chosen to be played at the International Viola Congress in Illinois (USA). For his students he has designed a highly successful practical course for the Viola and Violin. Most of his works are edited by this company (Clivis Publicacions).

His music is rich in counterpoint and timbre effects which give it a very unique air of genius.

Technical card of the work

Work in a movement alone

Time: 25 min

Viola solo-1.1.1.1-1.2.2.0-Timp.2perc-String

Instruments and abbreviations:

Flute – *Fl.*

Oboe – *Ob.*

Clarinet in Bb – *Cl.*

Bassoon – *Fg.*

Horn in F – *Corno*

Trumpet in C I – *Trba. I*

Trumpet in C II – *Trba. II*

Trombone I – *Trbne. I*

Trombone II – *Trbne. II*

Timpani – *Timp.*

+ Triangle and Lyra in F

Percussion I – *Perc. I*

Triangle, Case with and any string, Case chine high and tief,

Cymbals suspended, Cymbal crash, Bass Drum

Percussion II – *Perc. II*

Triangle, Tambourine, Tam-tam, Xylophone, Gong, Bass Drum

Viola soloist – *Viola solo*

String "primo leggjo" – *V.I, V.II, Vla. Vc. Cb.*

String "ripieno" – *Vli I, Vli II, Vle. Vclli. Cbssi.*

a Isabel Fleta

Fantasia Concertante 1968

per a viola i orquestra

F. Fleta Polo

Religioso solenne (♩ = 80)

Flauto
mf p

Oboe
mf p

Clarinetto in Si
mf p

Fagotto
mf p

Corno in Fa
mf p

Trombe in Do I - II
sord.
mf mp

Tromboni I - II
mf sf mp mp

Timpani
p p mf

Percussione I
Cassa colla corda
p p mp

Percussione II
Cassa senza corda

Viola Solo
Religioso solenne (♩ = 80)

Violini I Primo leggio
mf sf

Violini II Primo leggio
mf sf

Viola Primo leggio
mf fp mf fp

Violoncelli Primo leggio
mf fp mf fp

Contrabassi Primo leggio
mf fp mf fp

Violini I Ripieno
mf fp fp

Violini II Ripieno
mf fp

Viola Ripieno
mf fp mf fp

Violoncelli Ripieno
mf sf mf fp

Contrabassi Ripieno
mf sf mf

5

fp mp

sf p mp

fp sf p mf cresc.

p p

frull. sf p p frull. p

p

Gong *ppp* Gran Cassa *pp*

5

p mf cresc.

p mf cresc.

p p

pizz. arco p pizz. arco

p pizz. arco p

p p

p p

p p

p p

p p

p p